

Afiliant

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania

00-838 Warszawa, ul. Prosta 30, tel. (22) 827 92 38, +48 796 293 878
edukacja@solidarnosc.org.pl

www.solidarnosc.org.pl/oswiata

Warszawa, 20 listopada 2024 r.

L.dz. KSOiW/218w/2024

Szanowna Pani

Barbara Nowacka

Minister Edukacji Narodowej

**Opinia Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”
w sprawie projektu zmieniającego rozporządzenie
w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego
oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego
dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną
w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego
dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy
oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej**

I.

Wstępne zapisy projektu rozporządzenia budzą nasze zastrzeżenia z dwu powodów. Po pierwsze bezpośrednio nawiązują, a nawet cytują zapisy WHO w odniesieniu do definicji zdrowia seksualnego i publicznego. *Zdrowie seksualne polega na zdrowym rozwoju seksualnym, równych i odpowiedzialnych relacjach partnerskich, satysfakcji seksualnej, wolności od chorób, niedomagań, niesprawności seksualnej, przemocy i innych krzywdzących praktyk związanych z seksualnością. Jego celem jest promowanie wartości życia i związków międzyludzkich (definicja zdrowia seksualnego według Światowej Organizacji Zdrowia.)* Oraz: *Zdrowie publiczne to nauka i sztuka zapobiegania chorobom, przedłużania życia i promowania zdrowia przez zorganizowany wysiłek społeczeństwa (definicja WHO).*

Definicje te budzą liczne zastrzeżenia wielu autorytetów w dziedzinie metodologii badań medycznych i zorganizowanej opieki zdrowotnej ze względu na ich subiektywizm i redukcjonizm, które zastały ostatecznie poddane w rosnącą wątpliwość podczas pandemii Covid-19. Czy zatem opieranie się na nich w polskich podstawach programowych jest właściwe? Naszym zdaniem zdecydowanie nie jest!

Po drugie, posługiwanie się ułomnymi kalkami z języka angielskiego w polskiej podstawie programowej niejako dyskredytuje ich autorów. Wszystkie myśli w niej zawarte, jesteśmy o tym głęboko przekonani, dadzą się zapisać w poprawnej i pięknej polszczyźnie. Jeśli autorem podstawy brakuje tych umiejętności, służymy pomocą.

II.

Kwestionujemy metodologiczną zasadność wyodrębnienia osobnych kategorii zdrowia społecznego, seksualnego i środowiskowego, powinniśmy się jedynie odnosić do kategorii zdrowia psychicznego i fizycznego – widzianego jako całość, pozostałe kategorie są tworam i sztucznymi, choć oczywiście pojawiają się w literaturze jednak najczęściej w zupełnie innym kontekście niż w proponowanym projekcie rozporządzenia.

III.

KLASY IV–VI Dział I. Wartości i postawy

Wymagania szczegółowe: pkt: 4) *okazuje szacunek sobie i rozwija poczucie własnej wartości; okazuje szacunek i empatię w relacjach międzyludzkich i jest gotów przyjąć perspektywę drugiego człowieka*; podkreśloną część zdania należy wykreślić, gotowość do przyjęcia innej perspektywy może oznaczać utratę własnej podmiotowości i autocenzurę prowadzącą do utraty wolności przekonań i wyborów.

Pkt 5) *prezentuje postawę optymizmu życiowego, sprzyjającego zdrowiu*, odnosi się do kategorii niemierzalnej, dodatkowo dekretowany optymizm może prowadzić do nieumiejętności właściwej oceny sytuacji, w jakiej znajduje się uczeń i tym samym niemożności jej sprostania. Zalecamy wykreślenie tego punktu.

IV.

Dział V. Zdrowie psychiczne

Wymagania szczegółowe: pkt 2 w przytoczonym brzmieniu uzupełnić o jednoznaczne określenie, tj.: *rozpoznaje i nazywa emocje u siebie i innych osób; omawia i stosuje konstruktywne sposoby radzenia sobie z negatywnymi emocjami, m.in. techniki uważności; omawia zasady pierwszej pomocy emocjonalnej;*

Do pkt 10) *omawia potrzeby osób z zaburzeniami neurorozwojowymi, w tym z zaburzeniem ze spektrum autyzmu, ADHD, rozwojowymi zaburzeniami uczenia się, zaburzeniem rozwoju intelektualnego oraz potrzeby osób z niepełnosprawnościami fizycznymi*. Należy dopisać zdanie: Rozumie, że nie można przedkładać tych potrzeb ponad własne i takie, które służą dobru wspólnemu.

V.

Dział VI. Zdrowie społeczne. Wymagania szczegółowe

W pkt 2) czytamy: *omawia modele rodzin*; stwierdzenie jest nieprecyzyjne i może prowadzić do reinterpretacji zasad cywilizacji europejskiej. Zasadniczo w naszej cywilizacji mamy jeden model rodziny: matka, ojciec, dzieci, oczywiście model ten może być zachwiany przez nieszczęśliwe okoliczności, np. śmierć jednego z rodziców lub rozszerzony: dziadkowie, ale to nie wpływa na normę cywilizacyjną, która wciąż obowiązuje. Zapis należy wykreślić lub uzupełnić.

Pkt 3) *omawia czynniki wpływające na atmosferę w rodzinie, zna prawa dziecka i obowiązki rodziców względem dziecka*. Dla równowagi i ze względów wychowawczych należy dopisać: zna obowiązki dzieci wobec rodziców.

VI.

Dział VII. Dojrzewanie. Wymagania szczegółowe

W pkt 2) *zachowania autoseksualne* należy przenieść do katalogu zmian odbiegających od normy medycznej lub wykreślić.

VII.

Dział VIII. Zdrowie seksualne.

Zagadnienia ujęte w tym dziale powinny być realizowane na lekcjach biologii lub WOS (edukacji obywatelskiej?) należy doprecyzować pojęcie *stereotypy płciowe* (pkt 5), nie należy ono, co oczywiste z naukowego punktu widzenia, do zakresu wiedzy o zdrowiu tylko do zakresu wiedzy o społeczeństwie.

VIII.

Dział IX. Zdrowie środowiskowe

Dział w całości należy do zakresu wiedzy o społeczeństwie.

IX.

KLASY VII i VIII

Dział I. Wartości i postawy

Pkt 2) *potrafi w imię godności i ludzkiego szacunku akceptować człowieka bez względu na jego indywidualne cechy, choroby, niepełnosprawności*; Konstrukcja językowa tego bardzo ważnego zagadnienia jest wadliwa. Przypuszczamy, że wymieniona *akceptacja* oznacza personalistyczną afirmację godności osoby, nie może jednak oznaczać akceptacji postaw jednoznacznie anormatywnych i szkodliwych, w zapisie należy to doprecyzować, w innym przypadku skutki pobieżnego rozumienia wskazań będą przeciwnie skuteczne dla szlachetnych, jak rozumiemy, pobudek.

X.

Dział II. Zdrowie fizyczne. Wymagania szczegółowe

W pkt 4) *wyjaśnia znaczenie szczepień w przeszłości i obecnie; rozróżnia szczepienia obowiązkowe i zalecane; omawia, czym są ruchy antyszczepionkowe, czym jest dezinformacja o szczepieniach i jak ją rozpoznać*; dla równowagi poznawczej należy dopisać: podaje przykłady szkodliwego zdrowotnie działania koncernów farmaceutycznych, np. afera talidomidowa.

XI.

Dział III. Aktywność fizyczna. Wymagania szczegółowe

Pkt 2) *Planuje i monitoruje własną 24-godziną aktywność, w tym aktywność fizyczną, wypoczynek i sen*. Zapis jest alogiczny. Słownik języka polskiego: aktywny - przejawiający inicjatywę, biorący żywy udział w czymś.

XII.

Dział VI. Zdrowie społeczne.

Zakres wiedzy o społeczeństwie!

XIII.

Dział VIII. Zdrowie seksualne

Cały dział powinien zostać usunięty, a wybrane zagadnienia przeniesione omawiane na lekcjach biologii.

Pkt 1) Zawiera redukcjonistyczne i mechaniczne pojmowanie ludzkiej płciowości, punkt widzenie sprzeczny praktycznie z każdym nurtem we współczesnej etyce.

Pkt 2) Omawianie przez uczniów szkoły podstawowej zachowań nienormatywnych może stanowić ukrytą formę ich promocji, tragiczne dla młodzieży skutki takiej promocji trudno przeszacować. Punkt należy bezwzględnie wykreślić.

XIV.

Jak w pkt VIII.

XV.

Warunki i sposób realizacji

Zapis: *Przedmiot edukacja zdrowotna pozwala uczniom na zdobywanie wiedzy i rozwijanie umiejętności, które mają realne zastosowanie w ich codziennym życiu, wpływając na ich świadome decyzje dotyczące zdrowia*; stoi w wyraźnej sprzeczności z treściami, które opisują zachowania nienormatywne i szkodliwe społecznie, opisane powyżej.

XVI.

W załączniku nr 4a do rozporządzenia: a) w części zatytułowanej „W branżowej szkole I stopnia z zakresu kształcenia ogólnego są realizowane następujące przedmioty”:

- po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) edukacja obywatelska;”,

- uchyla się pkt 13 i dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

„13a) edukacja zdrowotna;”,

b) po części zatytułowanej „Historia” dodaje się część zatytułowaną „Edukacja obywatelska” w brzmieniu: „Edukacja obywatelska.

W Dziale IV

W pkt 8) w wymaganiach szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności ucznia znajduje się zapis, że uczeń: *rozdziela pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę), pracę wykonywaną na podstawie innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług (umowy cywilnoprawne), wolontariat, staż i praktyki, a także identyfikuje prawa i obowiązki osoby związanej takimi umowami oraz sposoby ochrony tych praw*. Proponujemy dopisać w tym punkcie: jakie konkretnie prawa ma pracownik, w tym pracownik młodociany oraz że może przystępować do organizacji związkowych, a także dochodzić swoich praw za pośrednictwem związków zawodowych i na drodze sądowej.

W wymaganiach fakultatywnych pkt 4) powinna pojawić się informacja o zagrożeniach dotyczących wyłudzeń internetowych poprzez media społecznościowe, kod blik itd.

EDUKACJA ZDROWOTNA

XVII.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

W p. 1: *Zna i rozumie zjawiska związane ze zdrowiem we wszystkich jego wymiarach (tj. fizycznym, psychicznym, społecznym, seksualnym oraz środowiskowym*. Kwestionujemy

metodologiczną zasadność wyodrębnienia osobnych kategorii zdrowia społecznego, seksualnego i środowiskowego. Podobnie w p. 5.

Dział I. Wartości i postawy

Pytanie wiodące: Jak kształtować postawę wolną od uprzedzeń w relacjach międzyludzkich oraz promować kulturę wolontariatu? Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. W p. 3) czytamy: *Uczeń wie, na czym polega postawa altruizmu w odniesieniu do zdrowia innych osób w szczególności rozumie znaczenie i wartość transplantologii komórek, tkanek i narządów zarówno za życia jak i po śmierci oraz znaczenie i wartość dawstwa szpiku oraz krwiodawstw.* Należy dodać: Zna i rozumie religijne i społeczne wątpliwości dotyczące transplantologii narządów, w szczególności w odniesieniu do niepewnych podstaw naukowych niektórych ich aspektów, np. kwestionowanie definicji tzw. śmierci mózgowej.

Dział IV. Odżywianie

Pytanie wiodące: Jak stosować racjonalną dietę przez całe życie i świadomie dokonywać zdrowych wyborów żywieniowych? Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. W p. 1) należy dodać: Rozumie negatywny wpływ na stan zdrowia niektórych radykalnych diet.

Kwestionujemy potrzebę i metodologiczną potrzebę wyodrębnienia osobnego Działu VII. Zdrowie seksualne.

A w szczególności:

Nie wiemy, czemu miałyby służyć: całozyciowa edukacja seksualna (wymagania szczegółowe p.1).

W p. 3 należy dodać: Zna i rozumie negatywne dla zdrowia skutki stosowania niektórych rodzajów antykoncepcji.

Wymagania fakultatywne, p. 1, nie rozumiemy, co ma oznaczać termin: formy aktywności seksualnej? Pojęcie jest zbyt ogólne i może stanowić podstawę promocji zachowań niebezpiecznych i społecznie szkodliwych.

W p. 3: *omawia kwestie prawne i społeczne związane z przynależnością do grupy osób LGBTQ+;* W naszym przekonaniu nie istnieją kwestie prawne w tym zakresie, a społeczna promocja postaw nienormatywnych jest szkodliwa. W interesie każdego państwa jest wspieranie prokreacji i formalnych związków rodzinnych, gdyż są one podstawą rozwoju gospodarczego. Z tego powodu domagamy się wykreślenie tego punktu.

P. 4, nie wiemy, o jakich stereotypach mieliby dowiadywać się uczniowie, zatem zapis ten należy doprecyzować lub wykreślić.

Dział VIII. Zdrowie środowiskowe powinien znaleźć się w podstawie programowej edukacji obywatelskiej i częściowo się tam znajduje, proponujemy zatem wykreślenie go całkowicie.

Uważamy, że niektóre treści przedmiotu edukacja obywatelska powinny być także nauczane w szkole podstawowej. Edukacja zdrowotna w zaproponowanej formie nie powinna nigdy stać się przedmiotem szkolnym, tym bardziej obowiązkowym, z kilku powodów. Po pierwsze, narusza konstytucyjne prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z wyznawanym przez nich światopoglądem. Po drugie znalazły się w nim treści należące do zakresu już nauczanych przedmiotów i w ich ramach mogą być bez problemu realizowane.

Po trzecie, nie ma w polskim systemie szkolnym specjalistów, którzy mogliby nauczać edukacji zdrowotnej bez obawy znacznego obniżenia poziomu kształcenia. Protestujemy także przeciw skróconemu terminowi konsultacji społecznych w tak ważnej kwestii.

Z poważaniem

*Przewodniczący
KSOiW NSZZ „Solidarność”*

Waldemar Jakubowski
dr Waldemar Jakubowski